

¿Què ho fa que hi hagi gent que, de cop, es pensi que hi ha coses que s'han de fer tant sí com no?» (pàg. 104-105). Gràcies a Magaldí, que fa efectives les paraules del flequer, A.N. arriba a saber qui mana realment a la Capital i per quina raó moren els que no hi són afusellats i cremats.

Després d'aquesta revelació, el camí fins a la Capital es pobla de fantasmes possibles: la fusteria on fabriquen taüts i on es trenquen rutinàriament les cames encarcerades; el balneari amb clients dissecats («Ens hi hem enterrat i hi fem vida. Ens anem morint a poc a poc» (pàg. 126)), on «l'aigua és l'únic element que té memòria. Pot recordar la matèria amb què ha tingut contacte» (pàg. 125); la factoria de pollastres reconvertida en taller de pintures a la carta. Silva mor tot just arribar a la Capital, seca i freda com la mort. A.N., ara més savi, acomplirà la seva part del contracte.

Per què la millor guerra del món? «El Savi Salomó li va dir que era una marca d'una gran qualitat i que de qualsevol cosa que fos de primera qualitat ell sempre en deia que era de la Marca de l'Ham, com les llaunes de sardines» (pàg. 67-68). Ell, el Pèsol d'Ulló, el Brutícia i el Guitarra són quatre de les ombres que poblen el registre-mercat-pavelló d'esports, un magatzem que «era, en realitat, un podrit museu de la guerra» (pàg. 152). Abans de morir, el Brutícia implora: «Recorda't de mi, A.N. Fes el coi de favor de pensar en mi, cosinet» (pàg. 154). Mor perquè és feble; la malaltia el fa, encara, humà.

La galeria de personatges fantàstics, en totes les accepcions del terme, és molt nodrida. Un d'ells és l'home de les Ungles Cargolades, que pregunta a A.N. «si algú sap l'origen de les

guerres, si algú sap si les guerres poden créixer i cargolar-se tant com les seves ungles» (pàg. 120). Sota color de prosa senzilla, l'obra de Fonalleras es cargola fins a remuntar-se precisament a l'origen de la novel·la: des del recer del mite, fora del temps, podem atalaiar amb més nitidesa l'evolució esperpèntica de la millor guerra del món, la d'ara, la nostra.

David Guixeras

UNA VIDA, UNA CIUTAT

Margarita COLOM.
Girona... es deia Girona.
Llibres del Segle.
Girona, 1998. 110 pàg.

ELS CARRERS, LES PEDRES, ELS RACONS de la ciutat on bateguem ens calen. Vivim la ciutat, i la ciutat ens viu. *Girona... es deia Girona la ciutat de vidre que una nit, com tantes, embolcallà* Margarita Colom en forma de somni, boira... recorrent les entranyes dels carrers i la vida.

En aquesta obra, com ja feia a *Girona... ciutat submergida*, l'autora es confon amb aquesta ciutat en un etern joc de donar i rebre, a través del riu —«artèria i viatge del meu viure»—, de la boira, de la gent... El llibre s'obre amb un pròleg de Narcís-Jordi Aragó i està format per dues parts: «Girona fora del temps» i «Girona en el temps». La primera recorre la ciutat en l'eternitat: és màgica, mental, lligada al somni i a la vida que l'ha trepitjada. En un ambient difuminat es confonen ànima i paisatge al llarg del temps, arribant a fer sentir el batec dels qui hi han passejat al llarg de la història. L'autora s'hi inclou, se sent part de la vida eterna dels carrers, que vénen de lluny i seguiran. La ciutat és record, és consol, són persones i moments, ve de la mà de l'ideal, que és cridat a guiar els passos de l'autora. Girona s'obre, i Margarita Colom també s'obre a la ciutat en una sensació de llibertat, de viure en l'aire. «Girona en el temps» és un retorn a la realitat, a la fugacitat dels minuts que ens omplen, és un *carpe diem* per agafar fort amb la mà tots els instants que ens dona la vida, que ens dona Girona.

Girona... es deia Girona és un llibre escrit amb la intimitat del que se sent lligat a les pedres que l'han vist créixer. La cura de l'edició i les il·lustracions (realitzades per Mercè Huerta, Edmon Colom, Joan Brull, Jordi Casellas, Gabriela Pinea i Enric Barber) són d'un detallisme preciós digne de bibliòfil. Un llibre de color de boira que convida a barrejar-nos, com l'autora, amb la ciutat.

Glòria Granell i Nogué